

СЕДМИЧНО
ИЗДАНИЕ
НА СЪЮЗА
НА БЪЛГАРСКИТЕ
ПИСАТЕЛИ,
ОСНОВАН 1913 г.
С ПОЧЕТЕН ПРЕДСЕДАТЕЛ
ИВАН ВАЗОВ

ЛИТЕРАТУРА,
ИЗКУСТВО,
ОБЩЕСТВО

Ловвото®

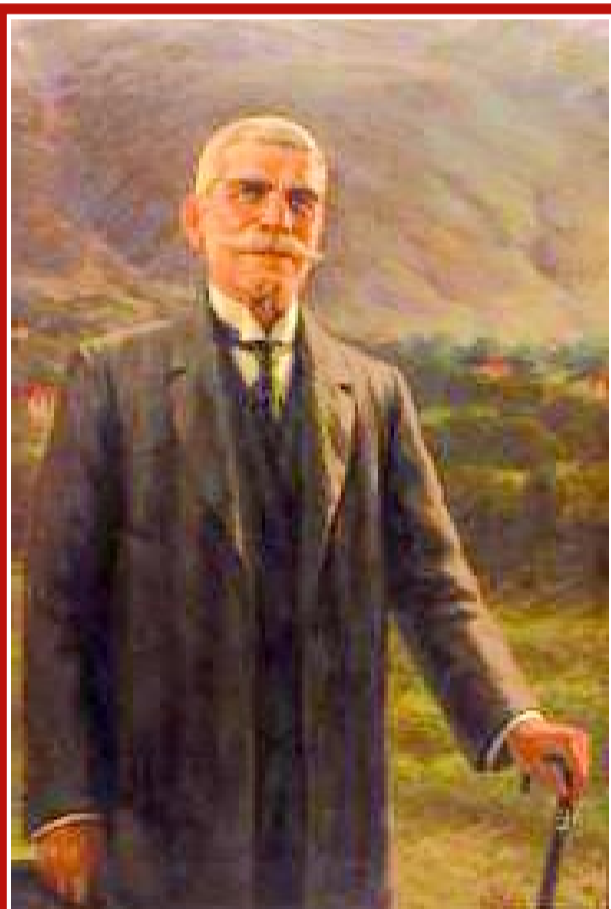
ДНЕС

100
години СБЛ

Человеческа, братска, народна

14 бр. (726), 15.VIII.2013,
година XVII - 1,00 лв.

Петко Тотев

Иван Вазов

МОИТЕ ПЕСНИ

И аз на своя ред ще си замина,
треба и мен ще расне над прахът.
Един ще жали, друг ще ме проклена,
но моите песни все ще се четат.

И много имена и лесна слава
годините без жал ще изметат
ил ще покрие плесен на забрава,
но моите песни все ще се четат.

В тях зов се чуя за правда, за свобода,
любов и благи чувства ги красят,
и светлий лик на нашата природа,
та моите песни все ще се четат.

В тях вее на Балкана лъхът зрави
и тайните хармоний му звучат,
и гръмът на народните ни слави,
та моите песни все ще се четат.

Във тях душата ми изля се цяла
с най-скъпите си бисери, цветя,
в тях всичко светло, ценно си е гала,
във тях живея, зъбни и тръпне тя.

Не ме смущава див вой от омрази,
не стряска ме на завистта гневът –
спокойно гледам в бъдещето ази:
там моите песни все ще се четат.

Те жив са отклик на духа народни,
а той не мре, и дор сърца туптят
от скръб и радост в нашия край свободни,
и моите песни все ще се четат.
1913

Учител и свещеник, победител по седенки и събори в борби и надпрепускания, в стрелби и препирни, съратник на Захари Княжески, дякон Викентий, Матей Преображенски, Колю Ганчев, Васил Левски, Атанас Узунов, основател на фондове за строеж на църкви и училища и за всякакви потреби в подготовката на големия комитетски ден, участник в безброй курбани, гощавки и гуляи, в безчет побои и ръкопашни схватки – най-често с насилници, нечестивци и поганци, но понякога и със свои – поощрител на младежта да създава читалища, земеделски, овчарски и други сдружения, нежен домочадец и суров изпълнител на най-тежки присъди над народни мъчители, развратители и изедници, диарбекирски заточеник – невъзможно е да се изброят всички превъплъщения на поп Минчо Кънчев (1836 – 1904) от с. Арабаджиево, Старозагорско.

Кипяща жизненост и неизчерпаема енергия, открит и ясен поглед на ренесансов човек и към каноните на християнството при пълно съзнание за неговата роля и място в Източния въпрос, в двойната схватка срещу османския иноверен поробител и срещу асимилаторските действия на фанариотите. Деец, останал докрай неделим от своята среда, неделим от другари и съратници, съселяни и паство.

В явни и скрити взаимоотношения със стотици хора, този неуморен пътник не познава спадове на самочувствието, смиреност и бездейност. Ако някой трябва да бъде наказан незабавно, силният българин го набива „хубай“ (хубаво) и не пропуска да му каже накрая да си помисли за други път.

Вътрешно свободен, неограничен от етикети и норми, канони и предразсъдъци, авторът на „Видрица“ умее по някакви свои закони да дава простор на разностранни интереси и творчески импулси, да рисува, да пее, да свири, да пише. Това е някакъв естествен порив, що не познава терзанията и притесненията на духа, който тепърва ще се разкрепостява и ще набира скорост.

Да пристъпваш към богатата трапеза не като гладен, а с най-богатото и развито предвкусане; да поглеждаш към виното не като жаден, а с познание как от грозде се създава живот и радост; да накажеш нечестивеца веднага, та да му държи влага завинаги, но без ожесточение и карез; да рисуваш, да пееш, да пишеш без съсипващи предначертания и без да се оглеждаш назад и напред като задъхан бегач маратонец; да виждаш свободата като свободен човек, а не като роб, който тепърва ще вкусува най-сладкия плод... Личността, създава „Видрица“ като наистина волен свят, неуютен единствено за поробителите и хората с капаци на очите, сякаш надхвърля нашите представи за епохата.

Ония места от „Видрица“, които са вече познати на читателите от книгата „Левски в спомените на съвременниците си“ (1973), сега зазвучават с пълната си сила. Има сякаш някакво знамение: разказаното от поп Минчо Кънчев за Левски се появи най-напред в събрани спомени на съратници и съвременници. И в самата „Видрица“ е така – Апостола е сред хората и събитията с цялата си простота и неизмерима вътрешна сила. Рядко могат да се намерят други страници, в които Левски да се появява с такава непринуденост. Във „Видрица“ няма страхове и притеснения от големи исторически личности, нито амбиции да се извайват необикновени характеристики, да се опише неописуемото, да се обгръща необятното. „Селяните прости светец го зовяха“ – казва народният поет за Левски и оттук започва да се развива по-нататък една основна представа, централна насока и в литературата, и в историческата наука. Попът от с.

Арабаджиево, като свидетелства за цялата суровост и жестокост на епохата, показва как и светецът, що е светец, не може да мине само с нравствени терзания, а действа, за да се увеличат непрекъснато хората, „дето се чуват, а не се виждат“.

Авторът на „Видрица“ съобщава на Левски резултатите от своите тройни инспекции из Старозагорско като ревизор на училищата, известен духовник и комитетски човек. Страниците, в които са записани само сухи данни от поп-Минчовите обиколки, са единствени по рода си. Те изграждат небивали досега представи за епохата, твърде различни от стотиците оди и вдъхновените прозрения на художествени текстове и исторически трудове. Едва ли има друг източник, който по-вярно да внушава с какви хора и при какви условия Апостола на свободата е изграждал вътрешната революционна организация в България. Много дейци са имали своето достойно място в големия български календар, но нека не се смята, че всички те са светци. Докато се отрищи енергията за съпротива, нужен е черен труд. Неимоверно по-голяма и дяволски сложна работа се изисква да се превърне стихията на стотици пробудени учители, попове, войводи в някакво организирано действие.

За да опознаеш българина, необходимо е да се спуснеш в неговата пулсираща разрушителна страст, дълго да се вслушваш в нашия език, който придобива особен блясък при низвергането на царе, папи, патриарси, земни и небесни царства и империи, всякакви власти и властници, всевъзможни „високи материи“. Апостола не спира само до това познание. Тъкмо на българския народ – такъв, какъвто е, тъкмо при българските условия – такива, каквито са, той е дал висока идея и организация. Изисква се дълго и търпеливо натрупване, докато стане възможно отделянето на личността от раята. Още по-много неща са нужни по-нататък, когато самоизтъкването и самоунижението, самохвалството и самобичуването ще се осъзнаят бавно и мъчително само като начало на самопознание и себеизграждане извън познатите коловози на гибелния път „Всяка коза за своя крак“.

Като си помисли човек, че люде като поп Минчо Кънчев, люде, които всичко могат да си позволят и за които обикновено примирително се казва, че „нищо човешко не им е чуждо“, хора с необуздан темперамент и неудържими по-

Поп Минчо Кънчев. Паметник в родното му село Коларово, Старозагорско

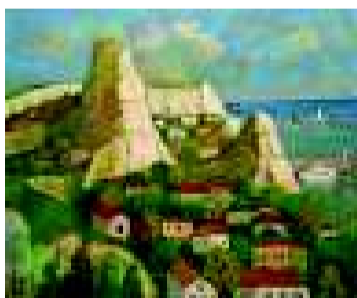
риви, не са ставали следовници на всеразрушителни ереси и секти или основоположници на анархистични, терористични групи – какво ново величие започва да излъчва тъй познатият образ на Левски! **на стр. 10-11**

Ивайло Петров - Художникът

100 години СБП

Ивайло Петров се вглеждаше с присвити очи (вижте автопортрета му) в своята равнинска и своята крайбрежна Добруджа. Нито беше селски писател, нито писател морски, бе просто голям творец, в чиято душевност се превъплъщаваха хората на една отрудена епоха. Нарисува героите си от разкази, повести и романи в платна, достойни да заемат място в голямата национална художествена галерия, вече очертана в културното съзнание на съвременника.

Словото 14 15 август 2013

